

RUS verksamhetsberättelse 2023

RUS – REGIONAL UTVECKLING &
SAMVERKAN I MILJÖMÅLSSYSTEMET

Länsstyrelserna

RUS verksamhetsberättelse 2023

Verksamhetsberättelsen är godkänd av RUS styrgrupp vid mötet 2024-02-01 och i länsrådsutskott för miljö och energi genom kontaktlänsråd för miljömålen. Dokumentet biläggs redovisningen till Naturvårdsverket av RUS verksamhet 2023.

RUS verksamhet under året redovisas här med ekonomisk redovisning. I bilaga kommenteras verksamhetsplanens samtliga punkter mer utförligt. RUS verksamhet 2023 redovisas kortfattat i ÅR för samtliga länsstyrelser och denna text återges här.

RUS är samverkansorgan för miljömålsarbetet regionalt. I styrgruppen ingår berörda länsstyrelseverksamheter, Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket (adj.), Havs- och vattenmyndigheten och Sveriges kommuner och regioner (adj.). Arbetet förankras i länsrådsgrupp 6 för miljö. I arbetsgruppen ingår personer från olika länsstyrelser och Skogsstyrelsen. Löpande dialog sker också med Naturvårdsverket. RUS och nyckelfördelade medel till varje länsstyrelse finansierades 2023 av anslag via Naturvårdsverket samt av tidigare överskott. Kontaktlänsråd för RUS är länsrådet i Länsstyrelsen Gävleborg. RUS har sin administration i Gävleborg där också RUS verksamhetsledare är anställd.

Vision för RUS är: "Miljömålen är uppnådda genom samverkan och effektiva insatser som förverkligar Agenda 2030." Detta har varit utgångspunkt för arbetet under året. Verksamhetsplanens 15 mål för 2022–2024, som lades fast i verksamhetsplanen för 2022, kommer följas upp i verksamhetsberättelsen 2024. Generellt utvecklas verksamheten i målens riktning.

Verksamhetsplanen listar löpande verksamhet och särskilda utvecklingsinsatser i prioritet 1 och 2, där allt är resurssatt. För insatserna i prioritet 1 är ambitionen att de ska genomföras fullt ut och med hög kvalitet. Fyra insatser i verksamhetsplanen lyfts fram som allra viktigast. Utfallet av de dessa samt insatserna i prioritet 1 och 2 redovisas här nedan. Bland de löpande insatserna finns många stora uppgifter som samordning av miljömålsuppföljningen (regional årlig uppföljning och indikatoruppdateringar), Nobelmötet, miljömålsdagarna, Miljömålsrådet, stöd till kommunerna och Åtgärdswebb för miljömålen.

Huvudsakliga insatser under året redovisade i årsredovisningen

Här återges gemensam text i länsstyrelsernas årsredovisning.

Exempel på prestationer:

- Påbörjat arbete med hur miljömålsuppdraget kan stärkas med bland annat en workshop.
- Samordnat, publicerat och analyserat regional årlig uppföljning av miljömålen som underlag för nationell uppföljning och regionalt kunskapsunderlag.
- Inom projekten miljöövervakning som underlag till miljömålsuppföljning, strategisk samhällsplanering som bidrar till miljö- och klimatmålen och cirkulär ekonomi i växtodling publicerat slutrapporter och kommunicerat resultaten.
- Genomfört sju webinarier om hållbar konsumtion och cirkulär ekonomi för länsstyrelser, regioner och kommuner.
- Genomfört workshopar om synergier mellan miljömål, klimatanpassning samt energi och klimat.
- Tagit fram vägledning för etappmål och regionala åtgärdsprogram för miljömålen. Medverkat i förvaltning av Åtgärdswebb för miljömålen.
- Samordnat, medverkat i och kommunicerat arbete med Miljömålsrådet och Agenda 2030.
- Medarrangerat miljömålsdagarna i Borlänge och årligt möte för länsstyrelsernas miljömålsuppdrag.

Bedömningen är att RUS aktiviteter under året i allt väsentligt bidragit till de uppsatta målen för 2022-2024.

Utfallet för de fyra viktigaste insatserna i verksamhetsplanen 2023

Samtliga har genomförts som planerat.

- Regional årlig uppföljning av miljömålen. Samordning av länsstyrelsernas arbete och kontaktyta gentemot nationella nivå. Visst utvecklingsarbete.
- Agenda 2030, miljödimensionen av hållbar utveckling. Samordning av det länsstyrelsegemensamma arbetet och myndighetsnätverket GD-forum Agenda 2030.
- Miljömålsrådet. Samordning och medverkan för länsstyrelserna.
- Nobelmötet för länsstyrelsernas miljömålssamordnare och chefer. Genomfördes 6-7 december.

Utfallet för särskilda utvecklingsinsatser i prioritet 1

Följande har genomförts som planerat:

- Fördjupad utvärdering 2023. Kommuniserat dess resultat.
- Regional årlig uppföljning av miljömålen. Se punkt ovan.
- Miljöövervakning och miljömålsuppföljning. Slutfört projekt och publicerat slutrapport.
- Översyn miljömålsuppföljningen. Påbörjat ett arbete om hur vi stärker miljömålsuppdraget och bidragit i Naturvårdsverkets översyn.
- Agenda 2030, miljödimensionen av hållbar utveckling. Se punkt ovan.
- Strategisk samhällsplanering och samverkansplattform urban hållbar utveckling. Avslutat projekt och publicerat slutrapport. Medverkat i uppstart av samverkansplattformen.
- Hållbar konsumtion och cirkulär ekonomi. Genomfört olika aktiviteter, däribland frukostseminarier för länsstyrelser, regioner och kommuner.

Följande har delvis genomförts som planerat:

- Indikatorutveckling. Smärre utvecklingsinsatser. Delvis styrt av nationellas prioritering.
- Miljömålsprocessen, regionala åtgärdsprogram och samhällsekonomisk analys. Förslag vägledning åtgärdsprogram och samhällsekonomisk analys klar. Webbinarier tillsammans med LEKS. Vägledning miljömålens integrering i länsstyrelsernas verksamheter ej klar.
- Målkonflikter och synergier – havsbaserad vindkraft m.m. Projektinsats havsbaserad vindkraft ställdes in då regeringsuppdrag till länsstyrelserna fyllde behovet. Generellt arbete om målkonflikter och synergier påbörjat.
- Kommunikationsstrategiskt arbete. Vissa insatser.

Utfallet för särskilda utvecklingsinsatser i prioritet 2

Följande har genomförts som planerat:

- Grön infrastruktur, ekosystemtjänster och skog. Flera insatser, bland annat med koppling till Miljömålsrådet.
- Integrering i regional tillväxt. Medverkan i uppdrag som Tillväxtverket har.
- Lantbruk, landsbygd och livsmedelsstrategier. Slutfört projektet Cirkulär ekonomi i växtodling och påbörjat projekt om betesbaserad animalieproduktion.
- Hälsofrämjande processer som drivkraft för miljömål. Fortsatt arbete med RUS tidigare vägledning och hemsida för detta. Koppling till programområde i Miljömålsrådet.
- Klimatanpassning. Genomfört workshopar om synergier mellan klimatanpassning, miljömål och energi/klimat.
- Följa nya frågor: beredskap, grön omställning och RB-uppdraget om Ingen övergödning. Har skett genom bl.a. teman på Nobelmötet.

Följande har delvis genomförts som planerat:

- Smart miljöinformation. RUS egen utredning färdigställs i början av 2024. Inga medel till anpassningar av IT-system. Dock viss medverkan i detta arbete.
- Kurser förändringsledning. Kurser har erbjudits, men lågt intresse bl.a. som följd av ekonomiska läget. En kurs har dock genomförts för klimatpassning.
- Länstransportplanering. Fortsatt kompetensutveckling utifrån projektplan.
- Kulturmiljö. Till följd av vakans i RUS delar av året vissa insatser framskjutna. Etablering av webbgis för räkna q genomfört.

Följande har ej varit aktuellt:

- Regionala konferenser. Naturvårdsverket planer på sådana inställda.

Ekonomisk redovisning

2023	Budget	Utfall	Kommentar
Löner, resor m.m. RUS	3 600 000 kr	3 548 442 kr	Avser RUS arbetsgrupps löner och omkostnader.
Arrangemang	200 000 kr	231 742 kr	Avser Nobelmötet och kostnader för miljömålsdagarna.
Projekt/insatser	1 000 000 kr	1 161 264 kr	Direkta medel har använts för: Projekt miljöövervakning: 244 456 kr Extra resurs konsumtion/cirkulär ekonomi: 109 049 kr. Webbinarier förändringsledning: 15 000 kr. Extra resurs hälsofrämjande: 55 103 kr Agenda 2030: 51 632 kr Projekt Strategisk samhällsplanering: 179 768 kr. Förändringsledningskurser: 60 000 kr. Projekt jordekonomi växtodling: 125 500 kr Projekt jordekonomi betesbaserad köttproduktion: 45 500 kr. Övrigt RUS: 51 359 kr. Omfördelning av medel till fyra länsstyrelser (Skåne 75, Västerbotten 50, Kronoberg 104, Jönköping 50): 279 000 kr.
Övrigt	50 000 kr	0 kr	
Summa RUS	4 850 000 kr	4 941 448 kr	Naturvårdsverket tilldelade 6,0 milj. kr till regionala miljömålsmedel 2023 via anslag 1.2. Därutöver fanns ett överskott från tidigare år på 1,4 milj. kr. Total budget för RUS och nyckelmedel till alla länsstyrelser var 7,4 milj. kr. Av detta avsattes 4 850 000 kr för RUS och 2 550 000 kr till alla länsstyrelser. Vissa RUS-medel omfördelades till fyra länsstyrelser under året, se ovan. Se egen redovisning för nyckelmedlen. RUS utfall blev ett underskott på 91 448 kr som Länsstyrelsen Gävleborg tagit. Sammantaget har Naturvårdsverkets 6,0 milj. kr för 2023 helt förbrukats.

Bilaga: Redovisning av vad som utförts inom samtliga punkter i verksamhetsplanen

Här följs verksamhetsplanens samtliga punkter upp. För utvecklingsinsatser i prioritet 1 har ambitionen varit att insatserna ska genomföras fullt ut och med hög kvalitet, för prioritet 2 att de ska genomföras i tillräcklig omfattning och kvalitet, men i mån av resurser och vid behov kan nedprioritering ske. Aktiviteterna syns i de färgade rutorna inom respektive del av verksamhetsplanen.

Uppföljning, utvärdering, miljöinformationsförsörjning

Löpande verksamhet

Resursåtgång

Denna verksamhet har nästan helt finansierats genom RUS arbetsgrupps tid. I verksamhetsplanen 2023 tidsattes denna till 139 arbetsdagar. Arbetsgruppen bedöms vid uppföljningen ha lagt ned ungefär denna tid.

Uppföljning av aktiviteter

Aktiviteterna syns i de färgade rutorna.

Miljömålsuppföljning - regional kontaktyta, stöd, samordning regionalt
RUS arbetsgrupps tid i VP: 108 dagar

Har genomförts som planerat.

Länsstyrelserna har genom RUS har deltagit i NV:s samverkansgrupp och målarbetsgrupp. Löpande dialog har skett med Naturvårdsverket, nationellt målsansvariga myndigheter med flera.

RUS har i samråd med Naturvårdsverket tagit fram anvisningar för RÅU. RUS har ordnat Skypemöten för målsansvariga på länsstyrelserna och Skogsstyrelsen samt miljömålssamordnare, där nationellt målsansvariga deltagit. Möten har ordnats för alla miljö kvalitetsmål och kulturmiljö, liksom ett startmöte där också generationsmålet tagits upp. Genom mötena får länsstyrelserna stöd i arbetet och dialog med nationella nivån. Mötena spelades in och finns på RUS arbetsyta. Vid varje möte

deltog mellan 15 och 40 personer. För några mål genomfördes ytterligare möten för att bl.a. presentera anslutande miljödata. För Giftfri miljö togs särskilt målbedömningen upp (med anledning av ändrad bedömning nationellt) och för Ingen övergödning togs samordning med ett aktuellt RB-uppdrag upp.

RUS har ansvarat för att länens uppföljningar sammanställts målvis som underlag för de nationellt målsansvariga, lagt upp RÅU i sin helhet på RUS webbplats samt tagit fram ett kommunikationsmaterial. Vidare under våren sammanfattat och analyserat länens uppföljning 2022 som underlag för nationellt målsansvariga och skrivit ett regionalt kapitel till Naturvårdsverkets rapport till regeringen. Motsvarande arbete för 2023 års uppföljning påbörjades i slutet av året.

RUS har i samarbete med Naturvårdsverket samordnat den regionala uppdateringen av miljömålsindikatorerna på sverigesmiljomal.se som uppdaterats vår och höst. RUS ansvarar för den regionala dataförsörjningen, malltexter och kvalitetsgranskning av regionala indikatorer.

Se även utvecklingspunkt indikatorer och regional årlig uppföljning nedan.

Förvaltning miljödata

RUS arbetsgrupps tid i VP: 20 dagar

Har genomförts som planerat.

Inom vissa områden har RUS varit mer engagerad i förvaltningen av miljödata. Här redovisas sådana insatser under året.

RUS har liksom tidigare deltagit i förvaltningen av den nationella emissionsdatabasen och dess användarråd. Sedan 2021 ingår emissionsdatabasen i SMHI:s Luftwebb. Vidare har RUS beställt och bearbetat statistik om körsträckor från Trafikanalys och publicerat denna på RUS hemsida.

RUS har under året fortsatt arbetet med utveckling av Räkna q!, se redovisning av detta under kulturmiljöpunkten i verksamhetsberättelsens del stöd i åtgärdsarbetet.

Miljöövervakning

RUS arbetsgrupps tid i VP: 5 dagar

Har genomförts som planerat.

RUS arbete med miljöövervakning har under året främst kanaliserats genom det pågående utvecklingsprojektet, se nedan.

Sverigesmiljömål.se

RUS arbetsgrupps tid i VP: 2 dagar

Har genomförts som planerat.

RUS har haft viss dialog med Naturvårdsverket i de delar av Sverigesmiljömål.se som har betydelse för regional och lokal miljömålsuppföljning.

Länsstyrelseförvaltning och smart miljöinformation

RUS arbetsgrupps tid i VP: 4 dagar

Har genomförts som planerat.

RUS har liksom tidigare deltagit i länsstyrelsernas interna objektfamiljgrupp miljö samt i styrgruppen för förvaltningsobjekt Vatten och Miljömål, där Åtgärdswebb för miljösmål ingår, se vidare egen punkt för sistnämnda. I objektfamiljgruppen har länsstyrelsernas deltagande i smart miljöinformation löpande diskuterats, ett arbete som under året setts över. RUS har medverkat i revideringen av strategi för miljödatahantering och avslutat sitt deltagande i dess förvaltningsgrupp.

Särskilda utvecklingsinsatser

Resursåtgång

Denna verksamhet har finansierats genom RUS arbetsgrupps tid och genom medel till RUS miljöövervakningsprojekt. I verksamhetsplanen 2023 tidsattes arbetsgruppens tid till 96 arbetsdagar. Arbetsgruppen bedöms vid uppföljningen ha lagt ned ungefär denna tid, men något mer på miljöövervakningsprojektet och något mindre på indikatorutveckling och utredningen inom smart miljöinformation.

Uppföljning av aktiviteter prioritet 1

Fördjupad utvärdering 2023 (FU23): Kommunera resultatet av FU23 regionalt och lokalt, liksom underlaget till den klimatpolitiska handlingsplanen.

RUS arbetsgrupps tid i VP: 10 dagar

Har genomförts som planerat.

RUS har kommunicerat resultatet av FU23 i olika sammanhang och genom särskild information som skickats till länsstyrelserna. RUS har också informerat om arbetet inför klimatpolitiska handlingsplanen.

Regional årlig uppföljning av miljömålen (RÅU): I samråd och dialog med Naturvårdsverket, länsstyrelserna, Skogsstyrelsen, nationella målmyndigheter och SKR fortsätta utveckla RÅU utifrån syftet att vara underlag till nationell ÅU och FU (vart fjärde år) samt regionalt kunskapsunderlag. Ta fram anvisningar för RÅU 2023.
RUS arbetsgrupps tid i VP: 30 dagar

Har genomförts som planerat.

Jämfört med föregående år har inga större förändringar gjorts i anvisningarna för RÅU. Se även löpande punkt ovan som överlappar denna.

RUS har under våren genom en handfull möten haft dialog med vattenförvaltningen om hur vi kan samordna vattenförvaltningens åtgärdsuppföljning mer med miljömålsuppföljningen.

Under året har ett arbetet med hur vi stärker det regionala miljömålsuppdraget påbörjats, där RÅU varit en fråga. Se vidare punkten översyn miljömålsuppföljningen nedan. Våren 2024 planeras en särskild process för översyn av RÅU.

Indikatorutveckling: Där behov finns och efterfrågas bidra till att utveckla regional och lokal redovisning av indikatorer. Bidra till etablering och förvaltning av kategorin fler indikatorer i miljöarbetet på Sverigesmiljömål.se. Fortsätta samarbetet med RKA, SKR och Naturvårdsverket om lokal redovisning av indikatorer/nyckeltal för miljö och klimat på Kolada (Kommun- och landstingsdatabasen). Eventuellt uppdra åt SCB att genomföra tidigare beslutad uppdatering av RUS studie om hur markanvändningsstatistik kan användas för miljömålsuppföljning. Fortsätta följa och bidra i olika uppdrag kring indikatorer för uppföljning av Agenda 2030.
RUS arbetsgrupps tid i VP: 24 dagar.

Har delvis genomförts som planerat.

RUS har deltagit i vissa utvecklingsinsatser tillsammans med nationella myndigheter och själv drivit utvecklingen av räkna q (del av miljömålsindikator). Allmänt kan sägas att arbetet inte är så aktivt, vilket delvis beror på nationella nivåns lägre prioritering. Etableringen av kategorin fler indikatorer i miljöarbetet på Sverigesmiljömål.se (övriga indikatorer) som RUS/länsstyrelserna verkat för har pausats nationellt. Lokal redovisning av indikatorer och samarbete med RKA har fortsatt och RUS har deltagit i referensgruppen för översyn av nyckeltalen för Agenda 2030 på Kolada, där miljö ingår. Synpunkter från flera länsstyrelser har förmedlats.

Genom Agenda 2030-arbetet har RUS haft delaktighet i ett

länsstyrelsegemensamt arbete kring analys och data som påbörjats. Uppdateringen av SCB:s markanvändningsstudie har inte genomförts.

Miljöövervakning och miljömålsuppföljning: Slutföra det 2022 påbörjade projektet om hur miljöövervakningsdata bättre kan nyttjas för miljömålsuppföljningen i enlighet med fastställd projektplan. Genomföra en workshop för miljömålssamordnare och miljöövervakare regionalt och nationellt under våren och ta fram slutrapport. RUS arbetsgrupps tid i VP: 13 dagar.

Har genomförts som planerat.

Det 2022 påbörjade RUS-projekt Miljöövervakning som underlag till miljömålsuppföljning och tillståndsbeskrivning har under året avslutats och slutredovisats i RUS styrgrupp vid mötet 28 november.

Under året har projektets styrgrupp och projektgrupp med deltagare från länsstyrelserna, Naturvårdsverket och Hav haft ett flertal möten. Projektledning har fortsatt bestå av medarbetare från Kronoberg och Västerbotten.

Den 5 maj arrangerades inom ramen för projektet ett fysiskt heldagsmöte på Naturvårdsverket med 60 deltagare från länsstyrelser, nationella myndigheter och datavärddar på plats och 20 på distans. Dagen varvades med föredrag och workshop. Vad som framkom beaktades i den slutrapport som färdigställdes och publicerades under hösten och där sex slutsatser formuleras: 1. Samverkan. 2. Data behöver bli mer lättanvänd. 3. Stötta miljömålssamordnarna. 4. Förenkla tillgången till data. 5. Presentera nationell och regional miljöövervakning ihop. 6. Utveckla åtgärdsuppföljningen. Slutsatserna tillsammans med den inventering som gjorts i projektet och vad som finns och vad som saknas för varje miljö kvalitetsmål är tänkt att användas i den fortsatta diskussionen om hur vi kan utveckla och förbättra miljöövervakningen och miljömålsuppföljningen., en diskussion som behöver föras på varje myndighet och i gemensamma samverkansorgan som RUS.

Vid miljöövervakningsdagarna den 18 oktober genomfördes workshop för alla deltagare som gav ytterligare kompletterande underlag utifrån frågorna: Vad kan du göra för att mer miljöövervakningsdata ska kunna användas i miljömålsuppföljningen? Vad kan du göra tillsammans med andra för att dina data ska användas mer? Vid Nobelmötet den 6 december uppmärksammades också arbetet och en workshop hölls.

Översyn miljömålsuppföljningen: Delta och bistå i Naturvårdsverkets översyn av miljömålsuppföljningen. Parallellt ha dialog om detta inom RUS och länsstyrelserna. Beakta synpunkter som kom fram vid Nobelmötet 2022. RUS arbetsgrupps tid i VP: 8 dagar.

Har genomförts som planerat.

Naturvårdsverket har tagit upp sin översyn i samverkansgruppen för miljömålen den 10 maj, då också en workshop hölls. Under året har också RUS och Naturvårdsverket haft dialog kring detta och frågan togs upp på Nobelmötet. Naturvårdsverket koncentrerade under 2023 arbetet på nationell årlig uppföljning. Under åren 2024 vidtar en översyn av regional årlig uppföljning.

Under året har RUS påbörjats ett bredare arbete med hur vi stärker det regionala miljömålsuppdraget, där miljömålsuppföljningen är en del. Detta har tagits upp vid möten med miljömålsuppdragets chefer under våren, vid en särskilt digital workshop 10 oktober där ca 40 miljömålssamordnare och chefer deltog, vid möte med RUS kommunnätverk i juni, i RUS styrgrupp och vid workshop på Nobelmötet. Resultatet av denna process kommer sammanfattas i budskap i början av 2024.

Uppföljning av aktiviteter prioritet 2

Smart miljöinformation:

- Utifrån fastställd projektplan och initiativ inom smart miljöinformation under våren slutföra enklare utredning i syfte att bättre koppla smart miljöinformation med miljömålsarbetet: Dels se över vilka IT-system som har information av intresse för miljömålsuppföljningen och hur de kan användas och tillgängliggöras. Dels se över behovet av digital miljöinformation i samhället utifrån miljömåls behov, där man utgår från miljömålen i sin helhet. Resultatet kan användas som underlag för prioriteringar i fortsatt arbete. Genomförande i dialog med objektsförvaltningen.
- Vid behov och ekonomiska förutsättningar bidra ekonomiskt till anpassningar av IT-system och deltagande i arbetet med smart miljöinformation. Samverkan med länsstyrelsernas berörda förvaltningsobjekt om detta.

RUS arbetsgrupps tid i VP: 11 dagar.

Har delvis genomförts som planerat.

RUS egen enklare utredning slutförs i början av 2024.

Inga ekonomiskt bidrag till anpassningar av IT-system har skett och heller inte efterfrågats, utöver webb-GIS för räkna q, se vidare under kulturmiljö nedan. RUS har haft delaktighet i smart miljöinformation och samverkat med länsstyrelsernas förvaltningsobjekt, se löpande punkt ovan.

Stöd i åtgärdsarbetet för att nå miljömålen

Löpande verksamhet

Denna verksamhet har huvudsakligen finansierats genom RUS arbetsgrupps tid. I verksamhetsplanen 2023 tidsattes denna till 118 arbetsdagar. Arbetsgruppen bedöms vid uppföljningen ha lagt ned ungefär denna tid, där Miljömålsrådet är den största posten, som tagit lite mer tid planerat. RUS-medel har bland annat gått till underskott för miljömålsdagarna.

Uppföljning av aktiviteter

Kunskapsförmedling, dialog och medverkan

RUS arbetsgrupps tid i VP: 21 dagar

Har genomförts som planerat.

Kunskap och information har förmedlats via många kanaler. Löpande dialog har skett med en mängd aktörer, inom länsstyrelserna och andra.

Sverigesmiljömål.se

RUS arbetsgrupps tid i VP: 3 dagar

Har genomförts som planerat.

Viss dialog har skett kring sverigesmiljömål.se och länkar till RUS webbplats och vägledningar etc.

Förvaltning och referensgrupper

RUS arbetsgrupps tid i VP: 2 dagar (ligger även på andra poster)

Har genomförts som planerat.

Under 2023 har RUS publicerat några nya rapporter och har alla publicerade rapporten på RUS webbplats. Följande referensgrupper till RUS har verkat under året: konsumtion och cirkulär ekonomi, gröna frågor, kommunstöd och kulturmiljö. Deras verksamhet beskrivs under egna punkter nedan.

Stöd till kommunernas miljömålsarbete

RUS arbetsgrupps tid i VP: 15 dagar

Har genomförts som planerat.

Dialog och samarbete har skett med SKR i flera olika frågor. RUS medverkande vid SKR:s nätverksträff för kommunala strategier den 12 maj och SKR höll ett pass om sitt arbete på Nobelmötet. Utbyte har även skett i den grupp för lokal och regional implementering som nationella

samordnaren för Agenda 2030 fortsatt sammankalla. Under året har SKR:s adjungerade representant i RUS styrgrupp gått i pension och ersatts med ny representant. RUS vägledning har fortsatt spridits och RUS har fått återkoppling att den används och är uppskattad.

Under året ordnades två möten i RUS referensgrupp där nio kommuner och tre länsstyrelser ingår. Två nätverksmöten/webbinarier har även arrangerats där alla kommuner bjudits in med hjälp av länsstyrelserna. Även länsstyrelserna var inbjudna att delta. Det första mötet i juni hade temat *Kommunal hållbarhetsstyrning och Aktuellt i miljömålsarbetet*. Botkyrka deltog och berättade om deras arbete kring hållbarhetsstyrning samt aktuell information från SKR och Naturvårdsverket. Cirka 60 personer deltog i mötet. Det andra nätverksmötet i december handlade om grönplanering och där informerade Naturvårdsverket tillsammans med Boverket om den vägledning som finns om grönplanering. Umeå kommun och Borås kommun berättade hur de jobbar med frågan. Och Ecogain deltog och berättade om verktyget Climb som de tagit fram för verksamheter att jobba med biologisk mångfald och grönplanering. Drygt 200 personer deltog i mötet.

I RUS verksamhet finns också flera andra punkter där stöd till kommuner är en del, bland annat frukostmöten om konsumtion och cirkulär ekonomi.

Miljömålsdagarna

RUS arbetsgrupps tid i VP: 18 dagar

Har genomförts som planerat.

Miljömålsdagarna genomfördes i Borlänge den 27-28 september med temat "Landskap rustade för framtiden". Huvudarrangör var Länsstyrelsen Dalarna, Naturvårdsverket och RUS, som medverkat i styr- och projektgrupp. Därtill fanns flera medarrangörer, däribland Svenskt Näringsliv. Programmet omfattade ett flertal föredragshållare, parallella sessioner och utflykter. 207 personer deltog sammanlagt. En utvärdering är gjord och slutrapport framtagen. 93 procent av deltagarna anger i utvärderingen att helhetsintrycket av konferensen var bra eller mycket bra (60 procent mycket bra). Vid Nobelmötet hölls ett pass om hur det som kom fram på miljömålsdagarna kan tas vidare. Under senhösten började 2024 års miljömålsdagar i Norrbotten (Luleå) att planeras, med bl.a. ett inledande möte med Norrbottens landshövding.

Miljömålsrådet, samordning och medverkan

RUS arbetsgrupps tid i VP: 58 dagar

Har genomförts som planerat.

RUS har liksom tidigare bidragit som länsstyrelsernas kontaktperson till

Miljömålsrådet, med samordning av länsstyrelserna samt genom medverkan i rådets samtliga fem programområden, vilket inneburit medverkan i många möten och arbete däremellan. Länsstyrelsernas medverkan i rådets arbete under 2023 redovisas samlat i Gävleborgs årsredovisning, en text som återges här:

Samtliga länsstyrelser har i uppdrag att bistå Miljömålsrådet. Länsstyrelsernas medverkan i rådets arbete under 2023 redovisas samlat i Gävleborgs årsredovisning.

Länsstyrelserna ingår tillsammans med 18 nationella myndigheter i Miljömålsrådet, som re-geringen inrättat och vars uppdrag pågår till maj 2026. Landshövdingen i Gävleborg företräder länsstyrelserna i rådet. Länsstyrelsernas medverkan i rådets arbete är förankrat med berörda länsrådsgrupper och chefsnätverk. Miljömålsrådets arbete tas löpande upp vid landshövdinge- och länsrådsmöten och genom information till samtliga länsstyrelser. Beredning och kontaktpersoner till rådet är länsrådet i Gävleborg och verksamhetsledaren för RUS (Regional Utveckling och Samverkan i miljö målssystemet).

År 2023 har Miljömålsrådets arbete huvudsakligen bedrivits i de fem programområden för 2022-2026 som rådet beslutat om. Dessa är: Ramverk för nationell planering, Samverkan för ett hållbart livsmedelssystem, Hälsa som drivkraft för miljö målen och hållbar utveckling, Cirkularitet i klimatomställningens materialflöden och Kolinlagring och biologisk mångfald i landbaserade ekosystem. Länsstyrelserna har deltagit i samtliga områden med medarbetare från ett flertal länsstyrelser och gemensamma organ. Därtill har länsstyrelserna varit drivande i den fristående samverkansåtgärden Utveckling av förslag till mål, indikatorer och beskrivningar för funktionell grön infrastruktur. Cirka 25 personer från länsstyrelserna har deltagit på operativ nivå i arbetet.

Under året har styrdokument för länsstyrelsernas beredningsprocess i arbetet uppdaterats och flera möten för att informera om arbetet har hållits för länsstyrelserna, däribland det årliga mötet för länsstyrelsernas miljömålsuppdrag där Miljömålsrådets ordförande medverkade.

Mer redovisning av Miljömålsrådets arbete finns i dess årsredovisning till regeringen.

Miljömålsrådets arbete har löpande också tagits upp på RUS styrgruppsmöten.

Under året har webinarier för länsstyrelserna börjat genomföras för att bredare informera om arbetet. Den 6 oktober hölls ett om området Hälsa som drivkraft, se vidare egen punkt hälsofrämjande nedan. Se också egen punkt om grön infrastruktur nedan.

Åtgärdswebb för miljömålen, förvaltning
RUS arbetsgrupps tid i VP: 4 dagar

Har genomförts som planerat.

Åtgärdswebben (ÅW) ligger under förvaltningsobjektet (FO) Vatten och Miljömål och finansieras med andra länsstyrelsegemensamma medel än RUS medel. RUS verksamhetsledare medverkar i applikationsrådet och en person i RUS arbetsgrupp är en av två objektspecialister. Insatser som gjorts under året redovisas i verksamhetsberättelsen för förvaltningsobjektet. Dessa är: förbättringar i systemet, ny upphandling av licens och serviceavtal samt integration av Åtgärdswebben/LISA (blir klart våren 2024). Ungefär 2/3 av länsstyrelserna använder nu Åtgärdswebb för miljömålen på något sätt. Åtgärdswebben har under året tagits upp i RUS arbetsgrupp och styrgrupp samt vid ett pass på Nobelmötet. Ett arbete har under hösten startat med insats från RUS avseende funktionen åtgärdsbanken och uppföljning av effekter.

Vägledning etappmål
RUS arbetsgrupps tid i VP: 7 dagar

Har genomförts som planerat.

Under våren färdigställde och publicerade RUS en vägledning för befintliga etappmål, med fokus på hur de kan användas regionalt och lokalt. Inga nya etappmål har kommit sedan, men om så sker är rutinen att vägledning enligt samma utformning ska göras.

Forskningsfrågor
RUS arbetsgrupps tid i VP: 3 dagar

Har genomförts som planerat.

RUS har uppmärksammat forskningsfrågor och haft forskare vid flera möten. RUS har bidragit i Formas arbete med miljöanalyser genom synpunkter via Naturvårdsvärkets samverkansgrupp. Temat för årets nätverksträff i myndighetsnätverket GD-forum för Agenda 2030, där RUS bidragit, hade tema myndigheternas samspel med forskningen, se punkt Agenda 2030 nedan.

Särskilda utvecklingsinsatser

Resursåtgång

Denna verksamhet har finansierats genom RUS arbetsgrupps tid samt medel till olika projekt och aktiviteter som framgår i bokslutet. Huvuddelen av RUS fria projektmedel har gått till denna del. I verksamhetsplanen 2023 tidsattes RUS tid till 268 arbetsdagar. Arbetsgruppen bedöms här lagt ned ungefär denna tid, men att vissa insatser tagit mer tid och andra mindre.

Uppföljning av aktiviteter prioritet 1

Agenda 2030, miljödimensionen av hållbar utveckling: För länsstyrelsernas miljöverksamhet, tillsammans med företrädare för andra verksamheter, bidra i det länsstyrelsegemensamma arbetet med Agenda 2030 och genomföra den handlingsplan 2023. Arbetet avser att underlätta för länsstyrelserna att klara sitt RB-uppdrag. Det gemensamma arbetet avser deltagande i nationellt samarbete såsom myndighetsnätverket GD-forum och nationella samordnarens insatser samt insatser med länsstyrelsegemensamt fokus där erfarenhetsutbyte och gemensamt lärande utgör en central del. Vad som händer på dessa två arenor ska förmedlas genom planerad kommunikation. I bilaga 3 återges handlingsplanen och aktiviteterna. RUS arbetsgrupps tid i VP: 47 dagar. Arbetet finansieras även av andra länsstyrelseverksamheter.

Har genomförts som planerat.

RUS har deltagit i det gemensamma arbetets arbetsutskott, med en person som sammankallande (en av två, där den andra kommit från länsstyrelsernas MR-verksamhet) och en som kommunikatör. Insatser har genomförts i enlighet med den handlingsplanen som lades fast på länsrådsmötet 21 mars och som avser interna och externa insatser, inklusive löpande möten i styrgrupp med fyra länsråd, referensgrupp och kontaktpersonsnätverk (fyra möten vardera) och Au (ett möte per månad). I de externa insatserna har även ingått att sammankalla myndighetsnätverket GD-forum Agenda 2030 med Lilla GD-gruppen (4 möten) och operativa gruppen (5 möten) samt vara medarrangör till nätverksträffen 25 april med tema myndigheternas samspel med forskning och utbildning. I arbetet med Agenda 2030 har också ingått många kontakter med regeringskansliet.

Här återges den gemensamma text för arbetet som tas med i alla länsstyrelser årsredovisning:

Det länsstyrelsegemensamma arbetet med Agenda 2030 har som syfte att stödja länsstyrelserna i arbetet med regleringsbrevsuppdrag 1A1 avseende Agenda 2030 och fylla rollen som en regional samordnare.

Arbetet har resulterat i fördjupad kunskap om agendans koppling till länsstyrelsernas verksamhet, spridning av goda exempel och tvärsektoriella arbetssätt, samt bättre omvärldsbevakning. Exempel på prestationer:

- Länsstyrelserna ingår i myndighetsnätverket GD-forum Agenda 2030. Länsstyrelsen är sedan 2022 samordnare för GD-forum; dels Lilla GD-gruppen, där landshövdingen i Värmland är ordförande, dels den Operativa gruppen, som består av tjänstepersoner.
- Medverkan i FN:s högnivåmöte i New York 9–19 juli. Inför mötet bidrog länsstyrelserna med ett flertal exempel på hållbarhetsarbete vilka användes och refererades till av den svenska delegationen. Medarrangör av aktivitet vid expertmöte för EU:s rådsarbetsgrupp för hållbar utveckling under Sveriges ordförandeskap.
- Extern samverkan med bland annat Nationella samordnaren för Agenda 2030 och Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA). Medverkan i RKA:s översyn av nyckeltal för Agenda 2030.
- Fördjupningar inom det länsstyrelsegemensamma Agenda 2030-arbetet; hur Agenda 2030 beaktas i beslut och processer, data/analys, kommunikation samt transformativ implementering dvs. hur myndigheten kan hantera komplexa hållbarhetsutmaningar. Möten med alla länsstyrelser, chefsnätverk och länsråd.
- Nyhetsbrev om Agenda 2030 och gemensam samverkansytan för Agenda 2030.

Bedömningen är att resultatet är gott och i allt väsentligt uppnår målet för det länsstyrelsegemensamma arbetet.

RUS har också ordnat ett webinarium den 4 december med Nationella samordnaren för Agenda 2030 på temat Nu gör vi! omställningen till hållbar produktion och konsumtion med ekonomin som motor. Ca 70 deltagare från länsstyrelser och kommuner deltog.

Miljömålsprocessen, regionala åtgärdsprogram och samhällsekonomisk analys:

- Fastställa ny vägledning med rekommendationer för åtgärdsprogram och regionala miljömål vid RUS styrgrupps andra möte 2023 efter remiss hos länsstyrelserna. Ev. bilda referensgrupp i RUS för dessa frågor.
- Bjuda in till fortsatta Skypemöten i frågor som är gemensamma för RUS och LEKS nätverk med fokus på att verka för, främja, driva och inspirera för att skapa mer åtgärder hos länens aktörer och genomföra åtgärdsprogram för miljömålen samt energi- och klimatstrategier. Ge kunskap om metoder och verktyg för HUR arbetet kan planeras, genomföras och följas upp.

- Fastställa påbörjad vägledning för integrering av miljömål i länsstyrelsernas verksamheter senast vid RUS styrgrupps tredje möte 2023 efter remiss hos länsstyrelserna
- Ta fram PM/rapport som ersätter rapporten Vägledning i samhällsekonomisk analys för länsstyrelsernas miljömålsarbete. Rapporten gavs ut av RUS år 2018 i syfte att vara en inspiration och vägledning för länsstyrelsernas handläggare. Den är nu inaktuell och behöver revideras.
- Ha dialog med länsstyrelsernas miljöledningsnätverk om kopplingarna mellan miljömål och miljöledning.
- Analysera och beakta synpunkter om länsstyrelsernas behov som kom fram vid Nobelmötet 2022.

RUS arbetsgrupps tid i VP: 45 dagar.

Har delvis genomförts som planerat.

Vägledningen för åtgärdsprogram skickades ut på remiss i slutet av året och fastställs på RUS styrgrupp 1 februari 2024. Ingen referensgrupp har bildats.

Mötesserien med digitala inspirationsmöten om förändringsledning har fortsatt med teman hämtade från utbildningarna i förändringsledning och från utmaningar i våra främjandeuppdrag. Inbjudan har gått till energi- och klimat, klimatanpassning, miljömål, samhällsbyggnad). Två möten har genomförts där dokumentation finns på RUS samarbetsyta: 9 juni: *Förändringsledning i praktiken - tema rådighet* med Paula Lenninger, doktorand Uppsala universitet samt exempel från Västra Götaland. 55 deltagare. 18 oktober: *Presentation Konsumtionskompassen* av Katarina Axelsson, SEI, med fakta om varifrån konsumtionsbaserade utsläpp kommer och hur de är fördelade. 25 deltagare. Ett tredje webinarium i december på tema *Nya metoder för att hantera komplexitet och visualisera förändring* med exempel från Dalarna och Halland fick flyttas fram till början av 2024.

Påbörjad vägledning för integrering av miljömål i länsstyrelsernas verksamheter har inte blivit klar som planerat.

Arbete med rapporten om samhällsekonomisk analys i miljömålsarbetet har pågått under året och kommer att tas upp på styrgruppens möte 1 februari 2024 för att fastställas. Den ersätter den tidigare rapporten Vägledning i samhällsekonomisk analys för länsstyrelsernas från 2018. Syftet med den rapporten är detsamma som den tidigare rapporten från 2018, d.v.s. att vara en inspiration och vägledning för länsstyrelsernas handläggare. Vid Nobelmötet hölls ett pass utifrån rapporten.

RUS har haft dialog med länsstyrelsernas miljöledningsnätverk. En person i RUS arbetsgrupp har också ingått i Au för miljöledningsnätverket.

Arbetet med hur vi stärker miljömålsuppdraget, se under punkt översyn miljömålsuppföljningen ovan, har mycket handlat om frågor som berör miljömålsprocessen.

Strategisk samhällsplanering och samverkansplattform urban hållbar utveckling:

- I samarbete med länsstyrelsernas chefsnätverk för samhällsbyggnad och LEKS (och utifrån uppdaterad projektplan januari 2022) under våren färdigställa den vägledning/arbetsmetod som tagits fram i det 2021 påbörjade projektet i syfte att miljö-, klimat- och energimål samt miljödimensionen av Agenda 2030 ska få större genomslag i kommunal översiktsplanering och länsstyrelsernas uppdrag för detta. Under året genomföra en implementering genom ett nytt projekt där projektplan fastställs i RUS styrgrupp. Detta planeras preliminärt avse generella workshopar med alla länsstyrelser och fördjupat stöd till pilotlänsstyrelse.
- Tillsammans med LEKS och samhällsbyggnadsnätverket delta i ett ERUF-projekt lett av Boverket som ska skapa en myndighetsgemensam plattform för samverkan och erfarenhetsutbyte inom hållbar stads- och samhällsutveckling. Syftet är också att erbjuda stödmottagande kommuner och andra aktörer inom det nationella regionalfondsprogrammet för hållbar urban utveckling kunskaps- och processtöd och stimulera nya projekt. Samverkansplattformen har koppling till Rådet för hållbara städer. RUS insatser för samhällsplanering kommer att kunna användas som exempel.
- Koppla insatserna till Miljömålsrådet program Ramverk för nationell planering.

RUS arbetsgrupps tid i VP: 44 dagar.

Har genomförts som planerat.

Projektet Strategisk samhällsplanering har fortsatt under året med löpande arbete i projektledningen/arbetsgruppen (Dalarna, Västra Götaland och Stockholm) och flera styrgruppsmöten. Projektet har omfattat kartläggning, kunskapshöjande insatser och framtagande av vägledning. Den 27 januari ordnades ett webinarium där ett utkast till slutrapport/projektresultat presenterades och diskuterades (62 deltagare från samhällsplanering, miljömål och energi/klimat). Under hösten avslutades projektet. Dess producerade dokument fastställdes då också och spreds:

- Huvudrapport: Hållbar strategisk samhällsplanering som bidrar till energi-, miljö- och klimatmålen. Behov av utvecklade arbetssätt och ökad samverkan för en hållbar samhällsplanering.
- Arbetsrapport: Hållbar strategisk samhällsplanering som bidrar till energi-, miljö- och klimatmålen. Arbetsrapport
- PM: Hållbar strategisk samhällsplanering som bidrar till energi-, miljö- och klimatmålen. Denna PM sammanfattar innehållet i huvudrapporten
- Följebrev: Följebrev till slutrapport för länsstyrelseprojektet Hållbar strategisk samhällsplanering som bidrar till miljö-, energi- och klimatmålen. Brevet skickades till Samtliga 21 länsstyrelser, berörda länsrådsgrupper och chefsnätverk, i första hand länsrådsgrupp 1 och 6, samt samhällsbyggnadsnätverket och miljönätverket.

I följebrevet fanns önskemål om att projektets resultat nu ska diskuteras på enskilda länsstyrelser och gemensamt. RUS har under hösten börjat följa upp den frågan. Resultatet har även presenterats i olika sammanhang. Verksamhetsplanens tanke om att genomföra en implementering genom ett nytt projekt har inte fullföljts, då det under arbetet inte bedömdes vara läge för det nu.

ERUF-projektet plattform för samverkan och erfarenhetsutbyte (kallas också Svensk modell för hållbar urban utveckling) är en del av det nationella regionalfondsprogrammet och en verksamhet under Rådet för hållbara städer. Syftet är att skapa en myndighetsgemensam plattform för samverkan och erfarenhetsutbyte inom hållbar stads- och samhällsutveckling samt erbjuda stödmottagande aktörer (framför allt ett antal kommuner spridda över landet) kunskaps- och processtöd. Resultatet från detta ska också spridas till alla kommuner och regioner. Länsstyrelserna har under året deltagit genom RUS, LEKS och samhällsbyggnadsnätverket motsvarande 40 procent av en heltid. Projektet har diskuterats med RUS styrgrupp, LEKS Styrgrupp och samhällsbyggnadsnätverket innan deltagande. I december 2023 beslutade Tillväxtverket om fortsatta medel till projektet fram till 2028. Boverket projektleder arbetet.

Målkonflikter och synergier:

- Utifrån projektplan fastställt i RUS styrgrupp 2022-09-14 och efter justeringar av denna genomföra projektet Hantering av målkonflikter vid havsbaserad vindkraft tillsammans med LEKS, miljönätverket, samhällsbyggandsnätverket och i medverkan av nationella myndigheter. Ekonomiska förutsättningar kan göra att projektets omfattning behöver minska.

- Fortsätta sprida resultatet av 2022 års vägledningsinsats för hur målkonflikter kan hanteras och synergier stimuleras med fokus på klimat

och biologisk mångfald i skogen.

- Samla och förmedla befintlig kunskap om hur målkonflikter kan hanteras och synergier kan stimuleras inom olika områden av betydelse för miljömålsarbetet.

RUS arbetsgrupps tid i VP: 18 dagar.

Har delvis genomförts som planerat.

Resultatet av 2022 års vägledningsinsats om målkonflikter och synergier kring klimat och biologisk mångfald i skogen har spridits, bland annat till Miljömålsberedningen.

Under året fick länsstyrelserna ett regeringsuppdrag på tema havsbaserad vindkraft som samordnas av Länsstyrelsen Halland. Efter sondering och dialog med företrädare för detta uppdrag gjordes ställningstagandet att RUS och LEKS tänkta projekt blir överflödigt då regeringsuppdrag tar om hand mycket av det som var tänkt att ingå i projektet. Under året har information från regeringsuppdraget förmedlats av RUS.

Insatsen att samla och förmedla befintlig kunskap om hur målkonflikter kan hanteras och synergier kan stimuleras inom olika områden av betydelse för miljömålsarbetet har påbörjats, men är inte klar.

De workshopar som genomförts mellan miljömål, energi/klimat och klimatanpassning, se egen punkt nedan, har resulterat i en idé om metodstöd för hur synergier kan identifieras. Detta arbete planerat att tas vidare 2024 och presenterades också på Nobelmötet.

Cirkulär ekonomi och hållbar konsumtion:

- Utifrån beslut i RUS styrgrupp 2022-05-04 fortsätta ansvara för länsstyrelsegemensamt arbete med cirkulär ekonomi och hållbar konsumtion. Föra ut regeringens politik och nationella uppdrag regionalt och lokalt, bl.a. Konsumentverket om spridning av miljöinformation, Naturvårdsverkets om textil, plast och avfallsförebyggande, Avfall Sverige och Delegationen för cirkulär ekonomi. Bistå vid behov. Omvärldsbevaka. Bedriva arbetet i dialog med berörda chefsnätverk och LEKS och förankra med kontaktlänsråd.

- Fortsätta med möten i RUS referensgrupp och upprätthålla nätverket av kontaktpersoner för cirkulär ekonomi vid varje länsstyrelse. Hålla samarbetsytan uppdaterad med kunskapshöjande material.

- Planera och genomföra två frukostseminarier, ett under våren med Avfall Sverige och ett under hösten för kommuner, länsstyrelser och regioner som kopplar till nationella uppdrag i samarbete med nationella myndigheter.

- Delta i ett nationellt projekt om cirkulär ekonomi som ska drivas av RISE. Övergripande syfte är att testa ramverket som presenteras i "The circularity gap report" på regional nivå anpassat efter olika regionala förutsättningar. Lärdomar och resultat från några pilotlän sprids som kunskapsunderlag till andra län. Översätta delar av "The circularity gap report" till svenska och paketera som kunskapsunderlag att sprida till alla länsstyrelser.

- Delta i miljömålsrådets projekt Cirkulärt i klimatomställningens materialflöden. Följa och synliggöra LEKS/RUS/LD21 projektet Cirkulär ekonomi i växtodlingen.

RUS arbetsgrupps tid i VP: 23 dagar.

Har genomförts som planerat.

RUS har fortsatt ansvara för länsstyrelsegemensamt arbete med cirkulär ekonomi och hållbar konsumtion genom många olika insatser.

Fem möten har hållits i RUS referensgrupp (Susanne Dahlberg RUS/Skåne, Lina Hadartz Västra Götaland, Rebecka Bjurhall Västernorrland, Helena Westberg Halland, Elisabeth Johansson Jönköping och Magnus Eriksson RUS/Gävleborg). Aktiviteter i gruppen har varit omvärldsbevakning, sprida goda exempel, planerat webinarier, inspel till miljömålsrådets programområde Cirkularitet i klimatomställningens materialflöden, deltagit i nationella satsningar samt genomförde av workshop på Nobelmötet.

Ett antal digitala frukostwebbinarier för länsstyrelser, regioner och kommuner har ordnats, framför allt koncentrerade till vecka 40-41:

- 16 maj om cirkulär ekonomi med Malin Leth, ordf. Expertgruppen Normskifte och Impact Leader på WA3RM som presenterade rapporten Tro, hopp och visioner, och Ylva Notini Wallén, samordnare Delegationen för cirkulär ekonomi som berättade om delegationens arbete och arbetet framåt med cirkulär ekonomi. Ca 100 deltagare.
- 4 oktober om Naturvårdsverkets regeringsuppdrag om schaktmassor och Östergötlands regionala avfallsstrategi. Kristina Widenberg från Naturvårdsverket och Maja Kling Ek från Länsstyrelsen i Östergötland. Ca 150 deltagare.
- 5 oktober om Kompostering och bionedbrytbarhet, Nationell plastsamordning och Bledar Beqiri från Svenska Institutet för Standarder. Ca 80 deltagare.
- 9 oktober om Hållbara textilier, Rebecca Ugglar på Naturvårdsverket. Ca 60 deltagare.

- 11 oktober om Så skapar du beteendeförändring hos hushållen – fokus avfallsförebyggande med Maria Ivarsson från Naturvårdsverket, Åsa Hagelin från Avfall Sverige, Mona Öhrn från Örebro kommun, Magnus Söderberg från Griffith University och Sophie Charpentier från Stiftelsen Chalmers Industriteknik. Antal deltagare ej noterat.
- 12 oktober om Uttjänta solcellspaneler och vindturbinblad – statens insatser för en effektiv hantering och Miljömålsrådets programområde Cirkularitet i klimatomställningens materialflöden. Fredrik Engström och Annelie Jansson Westin från Riksrevisionen samt Susanne Dahlberg och Maja Kling Ek från RUS. Ca 80 deltagare.
- 6 november om Upphandling som ett strategiskt verktyg för att styra mot fossilfrihet och cirkulär ekonomi, Margareta Berg på Upphandlingsmyndigheten. Ca 60 deltagare.
- 4 december om Nu gör vi! omställningen till hållbar produktion och konsumtion med ekonomin som motor, Emma Sterky Kanslichef/Huvudsekreterare, Nationella samordnaren för Agenda 2030. Ca 70 deltagare.

Därutöver har RUS varit med och ordnat två webinarier inom Naturvårdsverkets projekt Kommunplast samt deltagit på Textildialogen. RUS har också deltagit i REGlabs årskonferens som hade fokus på cirkulär ekonomi samt deltagit i Delegationen för cirkulär ekonomis runda bord samtal.

RUS har haft fem möten med RISE och planerat för deras projekt och cirkulär ekonomi samt haft kontakt med Jönköping som ville vara testlän. RISE fick inte genomförandet av projektet utan i stället genomförs projektet i Västra Götaland av Anthesis. Projektledare Pernilla Holgersson bjöds in till Nobelmötet och presenterade projektet.

RUS har deltagit och bidragit i Miljömålsrådets programområde cirkularitet i klimatomställningens materialflöden, fem digitala möten och två heldagar. I arbetet har ingått framtagande av nulägesanalys. Ansvariga för cirkulär ekonomi i RUS har haft kontakt med arbetet med Cirkulär ekonomi i växtodlingen. Detta projekt redovisades kort på webinariet den 16 maj.

Uppföljning av aktiviteter prioritet 2

Kurser förändringsledning: Om det finns tillräckligt intresse genomföra en grundkurs och en fortsättningskurs under våren 2023 genom direktupphandling. Ytterligare kommunkurser genomförs under våren enligt avtal från 2021 med Gotlandsakademin. Genomföra en ny upphandling i samarbete med LEKS för nya grund- och fortsättningskurser för länsstyrelser och ev. andra parter samt ev. för ytterligare grundkurser för kommuner i respektive län. Ny projektplan tas fram.

RUS arbetsgrupps tid i VP: 12 dagar.

Har delvis genomförts som planerat.

Den upphandling som genomfördes 2021, där två olika konsulter anlätats för länsstyrelse- respektive kommunkurser, gällde under 2022 för länsstyrelsekurserna och till juni 2023 för kommunkurserna. 12 kommunkurser var upphandlade, men tyvärr efterfrågades bara 10 där alla genomfördes innan 2023. RUS och LEKS delade på kostnaden för de icke genomförda kurser. Länsstyrelsekursupphandlingen förlängdes för att kunna erbjuda kurser också under 2023. Visst intresse fanns men inte tillräckligt för att fylla vare sig grund- eller fortsättningskurs. Klimatanpassning genomförde dock en grundkurs via den förlängda upphandlingen.

Uppföljningsmöten har hållits med den båda konsulterna under året. Utvärderingar visar på gott resultat av de kurser som genomförts. Lighthswitch AB, som hållt i kurserna för länsstyrelserna, höll ett inspirationsföredrag under Nobelmötet utifrån erfarenheter av alla genomförda kurser.

Under året beslutades att för kommande år inte arrangera förändringsledningskurser.

Regionala konferenser: Bistå Naturvårdsverket i arrangerande av nya regionala miljömålskonferenser där planering påbörjas 2023.

RUS arbetsgrupps tid i VP: 5 dagar.

Har ej varit aktuellt:

Naturvårdsverket har pausat idén om regionala konferenser.

Länstransportplanering: Tillsammans med LEKS samt samhällsbyggnadsnätverket och NHT21 (chefsnätverket hållbar tillväxt) fortsätta kompetensutveckling för att en transportplanering som bidrar till ett mer transporteffektivt samhälle utifrån projektplan som ska fastställas av RUS styrgrupp. Syftet är att fortsätta höja länsstyrelsernas kompetens och utveckla dialogen med länsplaneupprättarna samt undersöka möjligheterna att stödja kommunerna. Anordna Skypemöten

för länsstyrelserna om uppdatering av vad som sker och med möjlighet för dialog. Även uppmärksamma och följa frågan om samhällsekonomiska analyser i transportplaneringen. Under året göra mindre justeringar i rapporten Hur gör vi länstransportplanerna klimatsmarta, utifrån att de nationella och regionala infrastrukturplanerna beslutats och den förra även omarbetats något.

RUS arbetsgrupps tid i VP: 11 dagar.

Har delvis genomförts som planerat.

Under 2023 genomfördes projektet Klimatsmarta länstransportplaner 3.0 som är en fortsättning på tidigare projekt inom området i samarbete mellan RUS, LEKS och samhällsbyggnadsnätverket. Projektet har haft en arbetsgrupp och en egen styrgrupp som under året haft några möten. Det har varit en del utmaningar att bemanna styrgruppen och arbetsgruppen under året.

Förutom olika kompetensutvecklingsinsatser och omvärldsbevakning har uppdateringen av rapporten haft högsta prioritet och samhällsekonomisk analys har uppmärksammanats. Rapporten färdigställs i början av 2024. Inga särskilda webinarier har ordnats under året.

Projektet bedömer att det krävs ett fortsatt stöd till länsstyrelserna och en utveckling av dialogen med länsplaneupprättarna.

Kulturmiljö: Främja kulturmiljöperspektiv i miljömålsarbetet och vice versa genom:

- Löpande dialog och samverkan med chefsnätverket kulturmiljöforum och nationella myndigheter samt möten i RUS referensgrupp för kulturmiljöfrågor i miljömålsarbetet.
- Etablera webbgis för räkna q som nytt förvaltningsobjekt. Uppdatera delindikatorn q-märkt i Skyddad bebyggelse. Fortsätta bidra med kulturmiljöperspektiv i löpande miljömålsuppföljning samt vid utveckling av indikatorer med mera.
- Insatser för att lyfta landskapsperspektivet i miljömålsarbetet, med utgångspunkt i vad som presenterades vid Nobelmötet 2022. Landskapsperspektivet berör många verksamhetsområden och ger förutsättningar för att integrera de tre hållbarhetsdimensionerna.
- Andra insatser och möten i syfte att öka kunskaper och stimulera samverkan.

RUS arbetsgrupps tid i VP: 15 dagar (för det som avser uppföljning redovisas tid under uppföljning).

Har delvis genomförts som planerat.

På grund av att uppdraget som kulturmiljöansvarig i RUS arbetsgrupp till viss del varit vakant under 2023 har alla planerade aktiviteter inte kunnat genomföras. Detta gäller möten med RUS referensgrupp och aktiviteter för att lyfta landskapsperspektivet. Myndighetssamverkan har skett med framför allt Riksantikvarieämbetet, bl.a. inom ramen för FU23. RUS har bidragit till att kulturmiljö varit närvarande i miljömålsuppföljningen. RUS har arrangerat ett målövergripande möte för kulturmiljö inför länsstyrelsernas arbete med RÅU 2023.

Arbetet har i huvudsak omfattat att färdigställa och introducera det webbGIS - LST Räkna Q - WebbGIS- som tagits fram för att underlätta länsstyrelsernas inventering av planskyddad bebyggelse inom projektet Räkna q. Detta syftar till att ge underlag för delindikatorn "q-märkt!" som ingår i miljömålsindikatorn Skyddad bebyggelse för miljömålet God bebyggd miljö. Data från Räkna q kan också med fördel användas i det regionala kulturmiljöarbetet till exempel i länsstyrelsen uppdrag att vägleda kommunerna och i arbetet med kulturmiljövårdens riksintressen. LST Räkna Q - WebbGIS har tagits fram av GIS-kompetens vid Länsstyrelsen Jönköping. Data för länsstyrelsernas inventering räkna q och LST Räkna Q - WebbGIS förvaltas av förvaltningsobjektet Vatten och miljömål. Arbetet med att utveckla en gemensam databas och ett gemensamt GIS-baserat gränssnitt för inventeringen har inneburit ett omfattande arbete med sammanställning och harmonisering av befintliga data från länens enskilda databaser för Räkna q. Beslut rörande databasens och gränssnittets utformning har förankrats hos Boverket. Under hösten har RUS arrangerat regelbundna Skype-möten, "Digitala grupprum LST Räkna Q - WebbGIS", en gång i veckan. Mötena är frivilliga och har syftat att vid behov hjälpa ansvariga för Räkna q vid respektive länsstyrelse att komma igång med det praktiska arbetet i LST Räkna Q - WebbGIS.

Grön infrastruktur, ekosystemtjänster och skog: Stärka de gröna miljömålen genom att:

- Fortsätta möten i RUS referensgrupp för gröna frågor.
- Ha dialog med och bistå länsstyrelserna i att integrera landskapsperspektivet och grön infrastruktur i andra verksamheter, särskilt avseende kopplingar till miljömål och ekosystemtjänster.
- Ha dialog med Skogsstyrelsen om de uppdrag som rör miljömålsarbetet och Levande skogar.
- Samordna länsstyrelsernas medverkan i Miljömålsrådets program Biologisk mångfald och klimat. Avsluta länsstyrelsernas projekt om ekosystemtjänster i samverkan med berörda myndigheter. Driva samverkansåtgärden funktionell grön infrastruktur vidare och planera för arbetet fram till 2025. Medverka i samverkansåtgärden staten som

skogsägare.

- Fortsätta ha en aktiv omvärldsbevakning.

RUS arbetsgrupps tid i VP: 20 dagar (för det som avser Miljömålsrådet redovisas tid under punkt under löpande insatser).

Har genomförts som planerat.

Referensgruppen har haft möten fyra gånger under året och diskuterat aktuella frågor inom RUS, särskilt kopplat till Miljömålsrådets verksamhet.

Medverkan på länsstyrelsernas GI-samordnarmöten, GI-stödsgruppmöten och löpande dialog med Miljöchefsnätverkets gröna grupp har gjort att RUS kunnat bistå med att lyfta samverkansmöjligheter och ha en aktiv dialog med länsstyrelserna kring hur arbetet med Grön infrastruktur i nytt läge kan fortsätta utvecklas. Insatser har gjorts i samverkan med GI-stödet för att informera naturvårdscheferna på deras höstmöte, bevaka utvecklingen av restaureringsförordningen samt hur budgetpropositionens lydelse fortsatt stöttar arbetet med arbetet med grön infrastruktur.

Dialogen med Skogsstyrelsens representanter har i huvudsak skett inom ramen för de samverkansforum som finns inom MMR och för samordningen av GI-arbetet.

Länsstyrelserna har representerats i MMRs programområde Kolinlagring och biologisk mångfald. RUS har ordnat ett nationellt informations- och diskussionsmöte (juni) för länsstyrelsernas olika nätverk om programområdet, samt deltagit på de arbetsgruppsmöten och workshopar som anordnats av Naturvårdsverket och de som skett i samverkan med Miljömålsberedningen. RUS har skickat in underlag och förslag till Miljömålsberedningen som till i deras uppdrag att ta fram en strategi för biologisk mångfald och LULUCF. RUS har i samverkan med GI-stödet drivit samverkansåtgärd om indikatorer och mål för funktionell grön infrastruktur. I Samverkansåtgärden ingår Skogsstyrelsen, HaV, Jordbruksverket och Trafikverket.

Integrering i regional tillväxt: Tillsammans med NHT21 (chefsnätverket för hållbar tillväxt) informera, involvera, samordna länsstyrelserna och bidra till erfarenhetsutbyte i två uppdrag som Tillväxtverket har och där länsstyrelserna ska bidra: vägar till hållbar regional utveckling (pågår till 2023) och miljödriven näringslivsutveckling med cirkulär ekonomi (löpande uppdrag). Delta i myndighetsgrupper för uppdragen. RUS arbetsgrupps tid i VP: 4 dagar.

Har genomförts som planerat.

RUS har deltagit i Tillväxtverkets två uppdrag, i deras referensgrupper för berörda myndigheter och i olika seminarier/webbinarier. Information har spridits till alla länsstyrelser, även inbjudningar till seminarier. Det ena uppdraget Vägar till hållbar utveckling har avslutats under året.

Landsbygd, lantbruk och livsmedelsstrategier: Bidra till jordbrukets miljömål genom att slutföra projektet Cirkulär ekonomi i växtodling (projektplan beslutad vid RUS styrgrupp 2022-09-14), fortsättning och fördjupning av projektet Jordekonomi 2022, där 10 prioriterade utmaningar med problembilder och åtgärdsförslag identifierades. Projektets resultat presenteras till berörda nätverk i samband med en digital workshop under året. Dessutom kommer kunskap om projektet spridas till nationella myndigheter. Arbetet bedrivs i samarbete mellan chefsnätverket LD21 (lantbruk/landsbygd), RUS och LEKS. Det bidrar till arbetet med regionala livsmedelsstrategier och Miljömålsrådets programområde hållbart livsmedelssystem. Ta ställning till ev. fortsatta insatser sedan projektet avslutats. RUS arbetsgrupps tid i VP: 3 dagar.

Har genomförts som planerat.

En särskild styrgrupp och en projektledning med Berit Löfgren i Gävleborg har arbetat under året med det pågående projektet och riggandet av det nya.

I projektet Cirkulär ekonomi i växtodling genomfördes under december 2022 och januari 2023 telefonintervjuer med 20 växtodlare från 12 län. Intervjufrågorna hade fokus på olika metoder för att främja och bevara en god jordhälsa. Utifrån detta sammanställdes rekommendationer för länsstyrelserna och företagsfrämjande aktörer för att öka kunskaper om kapaciteten och behoven i jordbruksproduktionen. Den 26 april ordnades ett kunskapspass och kollegialt utbyte mellan landsbygd, miljömål och energi/klimat genom ett digitalt halvdagsmöte på temat: Jordhälsa - nyckeln till hållbar och ökad livsmedelsproduktion. Drygt 50 personer deltog. Programmet omfattade:

- Jorden – den viktigaste resursen i livsmedelsproduktion, Berit Löfgren, Länsstyrelsen Gävleborg
- Metoder för förbättrad jordhälsa – teori och verklighet, Anna Bjuréus, Jordbruksverket
- Kolinlagring – någonting att räkna med! Filip Celander och Tom Källgren, 2050 Consulting
- Projektresultat – cirkulär ekonomi i växtodling, Torbjörn Träff, Länsstyrelsen Gävleborg
- Diskussion: Genomgång och komplettering av rekommendationerna från projektet “Cirkulär ekonomi i växtodling”. Hur kan länsstyrelserna bidra till att genomföra rekommendationerna?

Slutrapporten i form av en PPT publicerades och spreds därefter. Avrapportering skedde i RUS styrgrupp.

Under hösten fastställdes projektplan för ytterligare en fördjupning: Betesbaserad köttproduktion. Planering påbörjades av ny projektledning med projektledare från Länsstyrelsen Skåne.

Hälsofrämjande processer som drivkraft för miljömål och hållbar utveckling: Bredare lansera den nya webbplats som blev klar i slutet av 2022 (stallomforframgang.se), som bygger vidare på RUS fleråriga arbete. Fortsatt spridning och insamling av goda exempel och uppbyggnad av kontaktnät inom området. Ev. uppdatering av tidigare framtagna vägledning (guide, fördjupning och arbetshäfte). Genom RUS arbete bidra till Miljömålsrådets programområde Hälsa som drivkraft. Bidra till dialog och samverkan mellan länsstyrelsernas miljömålsuppdrag och nya folkhälsoupdrag. RUS arbetsgrupps tid i VP: 10 dagar.

Har genomförts som planerat.

Förutom personer i RUS arbetsgrupp har läkaren Johan Hallberg från Region Dalarna liksom tidigare bidragit i detta arbete.

RUS-resurser har bidragit till ett aktivt deltagande i Miljömålsrådets programområde Hälsa som drivkraft för miljömål och hållbar utveckling. Förutom att medverka i programområdets huvudarbetsgrupp har deltagande skett i de båda delområdena Sociala konsekvensanalyser (SKA) och Data som drivkraft (DSD).

Kontakter har skett med Socialstyrelsen för att väcka myndighetens intresse att delta i programområdet och koppla det till Socialstyrelsens stöd till hälso- och sjukvården. En workshop har också börjat planeras kring detta.

Framtagande av ett nytt material som baseras på det tidigare RUS-projektet Ställ om för framgång har påbörjats för att identifiera ett antal

nyckelaspekter för jämlik hälsa och hälsofrämjande miljöer. Landmärkesmodellen ska placeras in i en flerdimensionell förklaringsmodell kring hälsofrämjande processer som också främjar hållbar utveckling.

Projekthemsidan för *Ställ om för framgång* har krånglat hela våren men är sedan hösten nu sökbar och därmed lätt att hitta. En del förberedelser har gjorts för påfyllnad av ny information till sidan.

Den 6 oktober ordnades ett webinarium om hur länsstyrelsernas arbete för en god och jämlik hälsa kan bidra till att driva miljöarbetet framåt. Inbjudna var berörda främjandeuppdrag: miljömål, folkhälsa, energi/klimat, friluftsliv, Agenda 2030, samhällsplanering. Syftet var att sprida kunskap om Miljömålrådets arbete samt att delge information om länsstyrelsernas uppdrag och ge deltagarna möjlighet att reflektera över hur vi skulle kunna få synergier mellan uppdragen. Folkhälsomyndigheten och Naturvårdsverket medverkade. Ca 80 personer deltog.

Klimatanpassning: Fortsätta dialogen mellan LEKS, RUS och länsstyrelsernas klimatanpassningsnätverk om samverkan mellan uppdragen. Fullfölja planerad workshop för att identifiera områden för samverkan mellan nätverken och synergier.
RUS arbetsgrupps tid i VP: 7 dagar.

Har genomförts som planerat.

Löpande avstämningsmöten har skett mellan LEKS, RUS och klimatanpassningsnätverkets presidium. Under hösten genomfördes sex workshopar med ca tre personer från varje nätverk. Syftet var att identifiera gemensamma områden för att kunna åstadkomma synergier mellan sakområdena och hitta sätt för att arbeta mer effektivt tillsammans kring dem, även genom att samordna resurser. En första analys av resultatet har gjorts och även presenterats vid Nobelmötet och för klimatanpassningsnätverket. Under början av 2024 kommer resultatet att sammanställas för spridning till länsstyrelserna.

Följa nya frågor: beredskap, grön omställning och RB-uppdraget om Ingen övergödning. Utifrån beredskapstemat på Nobelmötet och vad som framkom där se över ev. insatser i syfte att koppla miljömålen till länsstyrelsernas uppdrag kring krisberedskap och totalförsvaret. Följa regeringens arbete med grön omställning och om möjligt bidra till kommunikation om detta för miljömålsuppdraget. Uppmärksamma RB-uppdraget "8. Länsstyrelserna ska redovisa sitt arbete med att nå miljökvalitetsmålet Ingen övergödning."
RUS arbetsgrupps tid i VP: 4 dagar.

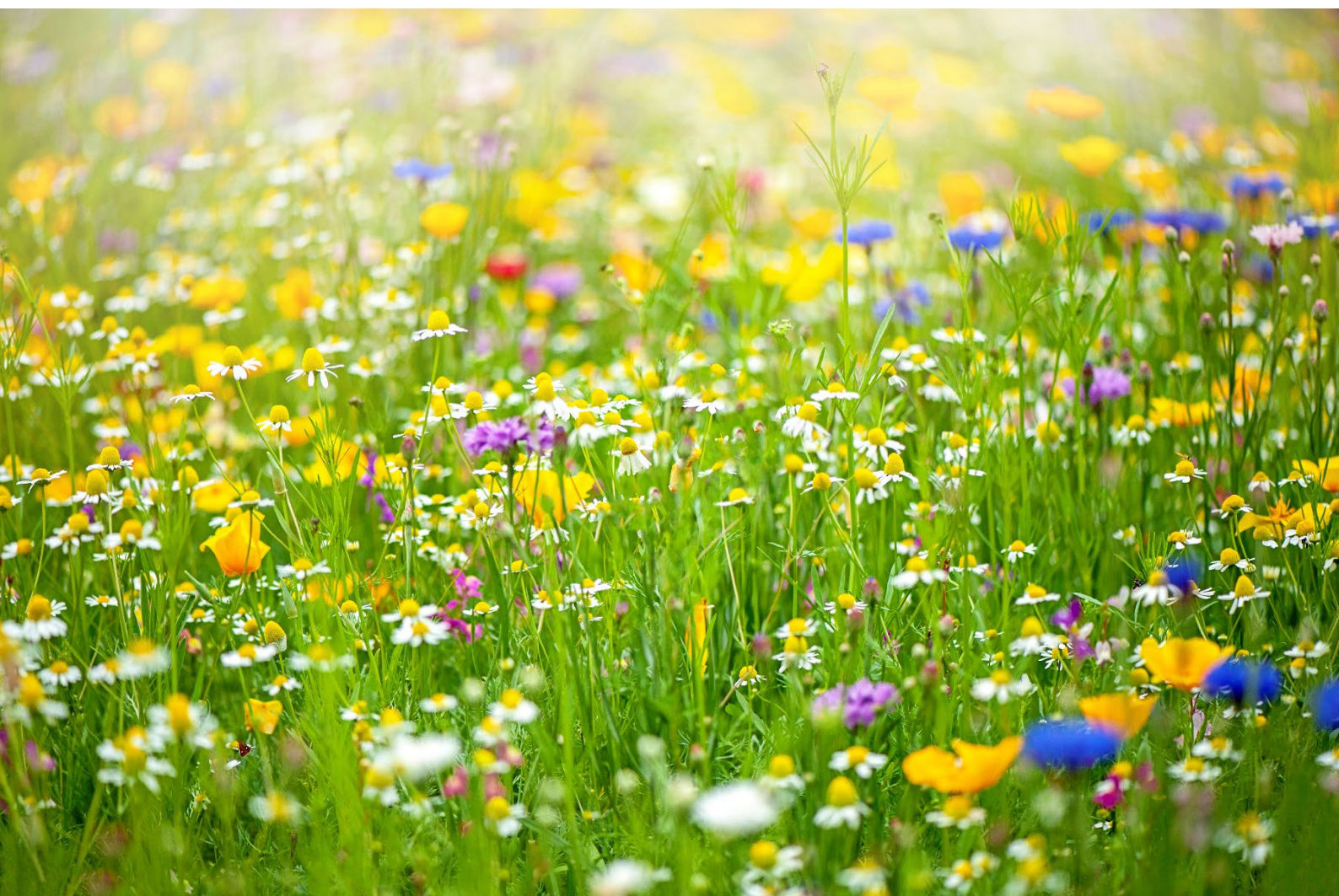

Har genomförts som planerat.

Beredskap var tema på LEKS det som tema för sin nätverksträff den 30-31 maj och RUS bestämde att invänta vad som kom fram där innan några fler insatser genomfördes. Under hösten har RUS följt arbetet, men inte tagit några initiativ. Vid referensgruppen för länsstyrelsernas Agenda 2030-arbete var dock detta ett tema vid ett möte under hösten.

Grön omställning utgjorde ett tema på Nobelmötet.

RB-uppdraget om Ingen övergödning uppmärksammandes i samband med RÅU.

Övrigt

Löpande verksamhet

Resursåtgång

Denna verksamhet har finansierats genom RUS arbetsgrupps tid. I verksamhetsplanen 2023 tidsattes denna till 154 arbetsdagar. Arbetsgruppen bedöms vid uppföljningen ha lagt ned denna tid. Tjänsten som kommunikatör har varit vakant under del av året. Kommunikationsarbetet har ändå kunnat fortgå under året.

Uppföljning av aktiviteter

Nobelmötet för länsstyrelsernas miljömålssamordnare och chefer
RUS arbetsgrupps tid i VP: 25 dagar

Har genomförts som planerat.

Det årliga Nobelmötet för länsstyrelsernas miljömålssamordnare och deras chefer hölls den 6-7 december på hotell Clarion vid Skanstull i Stockholm. Knappt 45 personer deltog på plats utöver inbjudna gäster. Medverkan på Skype var också möjlig och där deltog som mest ca 15 personer. Temat för Nobelmötet var Miljömålsuppdraget – idag och framåt.

Programmet omfattade följande:

- Välkomna! Aktuella frågor på länsstyrelserna och i RUS. Kontaktlänsråd, RUS ordförande och verksamhetsledare.
- Aktuellt från regeringen. , Mette Lyngsøe Svejgaard, Klimat- och näringslivsdepartementet
- Aktuellt från Naturvårdsverket.
- Aktuellt från Sveriges Kommuner och Regioner.
- Workshop: Hur stärker vi miljömålsuppdraget – utmaningar och möjligheter. Introduktion där en stor och en liten länsstyrelse gav exempel (Västra Götaland och Gotland).
- Aktuellt hos Skogsstyrelsen, Gröna steg för levande skogar.
- Aktuellt hos Havs- och vattenmyndigheten, ökad förståelse för miljömålen genom storytelling.
- Åtgärdswebben för miljömålen – särskilt integration med LISA.
- Miljöövervakning och miljömålsuppföljning – resultat av RUS projekt och hur resultaten kan användas.
- Tänk om vi skulle tänka om... reflektioner om att leda förändring för hållbar utveckling i en kaotisk samtid, *Helena Lindqvist, Lightswich AB* som lett förändringsledningskurser för länsstyrelserna i flera år.

- Nedslag i några aktuella frågor: Rusta landskapen för framtiden – uppslag på fortsatta insatser efter Miljömålsdagarna i Borlänge. Grön infrastruktur i nytt läge. Strategisk samhällsplanering och samverkansplattformen urban utveckling. Kulturmiljö – kort om räkna q inför 2024.
- Hur kommer vi vidare i arbetet med hållbar konsumtion och cirkulär ekonomi? Introduktion med erfarenheter av 10 års arbete med dessa frågor och materialflödesanalysprojekt på regional nivå i Västra Götaland. Workshop.
- Samhällsekonomi i miljömålsarbetet.
- Kroka arm och skala upp – hur kan vi använda synergier för att skapa mer effekt och var finns pengarna?
- Presentation av EU:s politik och dess betydelse för Sverige. Annika Wäppling Korzinek, chef för EU-kommissionen i Sverige, Cecilia Jörgensen, EU-samordnare på klimat och näringslivsdepartementet samt Ann Åkerskog, Naturvårdsverket.
- Vad händer i Miljömålsrådet och vilken nytta får vi av det. Medverkan av Göran Enander, ordförande i MMR.
- Alla pratar om den gröna omställningen – hinns miljömålen med?
- Miljömålen 25 år i vår! Hur kan vi uppmärksamma att miljömålen fyller 25 år och använda det för att ”boosta” miljömålsarbetet? Samtal med Göran Enander.

All dokumentation är upplagt på RUS samarbetsyta.

Länsstyrelse- och myndighetsdialog
RUS arbetsgrupps tid i VP: 10 dagar

Har genomförts som planerat.

Detta har skett genom bland annat deltagande vid ett länsrådsmöte (för Agenda 2030), löpande dialog med kontaktlänsråd miljömål, medverkan vid flertal möten med utökad länsrådsgrupp 6 och dess möten med Klimat- och näringslivsdepartementet och Naturvårdsverket, deltagande vid Miljönätverkets träffar och chefsgrupper, möten med miljömålsuppdragets chefer, löpande avstämningar LEKS (länsstyrelsernas energi- och klimatsamordning) minst en gång per månad. LEKS och RUS har samarbetat i flera insatser. Dialog med flera nationella myndigheter och länsstyrelsegemensamma chefsnätverk. I flera projekt har sistnämnda ingått i styrgrupperna.

RUS styr- och arbetsgrupp samt organisationsutveckling.
RUS arbetsgrupps tid i VP: 86 dagar.

Har genomförts som planerat.

Styrgruppen har haft fyra möten (13/2, 1/6, 29/9, 28/12), varav ett fysiskt möte med arbetsgruppen. Arbetsgruppen har haft 9 möten, varav ett tvådagarsmöte på Ven 24–25 augusti, samtliga övriga digitala. Anteckningar finns från samtliga möten. Ansvar i arbetsgruppen är fördelat på övergripande samordningsuppgifter, miljömålsansvar och utvecklingsområden (olika sakfrågor).

Styrgruppen har bestått av:

- Peder Eriksson, Lst Örebro, miljonätverket, ordförande
- Veronica Lauritzsen, Länsråd Gävleborg, kontaktlänsråd miljömål, länsrådsgrupp 6
- Jeanette Schlaucher, Lst Skåne, rep. miljömålsuppdragets chefer (miljonätverket)
- Catarina Kristensson, Lst Jönköping, rep. miljömålsuppdragets chefer (miljonätverket)
- Anna Onsten-Molander, Lst Västmanland, kulturmiljöforum
- Nina Kiani Jansson, Lst Västra Götaland, chefsnätverket för samhällsbyggande
- Lovisa Forssell, Lst Örebro, chefsnätverket landsbygd/lantbruk (LD21)
- Karin Frejarö, Lst Västernorrland, chefsnätverket hållbar tillväxt (NHT21)
- Fredrik Rangstedt Naturvårdsverket, adj., miljömålsenheten
- Vanja Strand, Skogsstyrelsen
- Susanne Eriksson, HaV
- Kerstin Blom-Bokliden, Sveriges kommuner och landsting, adj. Ersattes efter sommaren av Per Tholander.
- Magnus Eriksson, Lst Gävleborg, verksamhetsledare

Arbetsgruppen har bestått av:

- Anders Bergström, Lst Västra Götaland
- Anna-Lena Lökvist-Andersen, Lst Stockholm
- Annika Svensson, Lst Västra Götaland (har ej varit aktiv under större delen av året)
- Birgit Nielsen, Lst Västra Götaland (har bl.a. ersatt Annika under året)
- Kristofer Sjöö, Lst Örebro (kulturmiljö under vår)
- Carl-Johan Sanglert, Lst Jönköping (kulturmiljö från höst)
- Eva Mikaelsson, Lst Västerbotten
- Johan Niss, Lst Skåne

- Kristina Jeppson, Lst Västernorrland (kommunikation till början av året)
- Moa Lindvert, Lst Jönköping (kommunikation från maj)
- Magnus Eriksson, Lst Gävleborg
- Marie Vallin, Lst Västerbotten
- Marie-Helene Bergstrand, Lst Halland (till våren)
- Susanne Dahlberg, Skåne Lst (från våren)
- Louise Ellman Kareld, Lst Kronoberg (från sommaren)
- Camilla Andersson, Skogsstyrelsen

Särskilda avstämningar och löpande dialog har skett med Naturvårdsverkets miljömålsenhet och dess samordningsfunktion för miljömålsuppföljning.

Ulrika Roos, Lst Västerbotten, har bistått RUS med miljöövervakning och Maja King Ek, Lst Östergötland, med hållbar konsumtion och cirkulär ekonomi under året.

Vissa insatser har skett i syfte att utveckla RUS organisation. Framför allt genom dialog i styr- och arbetsgruppen. Dokumentet RUS roll och verksamhetsbeskrivning har börjat ses över och reviderad version tas upp på styrgruppsmötet 1 februari 2024.

Regionala miljömålsmedel
RUS arbetsgrupps tid i VP: 3 dagar

Har genomförts som planerat.

RUS har bidragit i administrationen kring hanteringen av länsstyrelsernas regionala miljömålsmedel som finns i Länsstyrelsen Gävleborg. En omfördelning av miljömålsmedel har gjorts under året, där vissa medel från RUS överfördes till några enskilda länsstyrelser som efterfrågade detta.

RUS webbplats, samarbetsyta och nyhetsbrev.
RUS arbetsgrupps tid i VP: 30 dagar.

Har genomförts som planerat.

Löpande skötsel har skett av RUS webbplats och samarbetsyta. Löpande förbättringar har även skett. Under året har tre nyhetsbrev skickas ut och tre rapporter har publicerats på RUS webbplats. Alla läns regionala miljömålsuppföljningar har publicerats på webben och på samarbetsytan.

Särskilda utvecklingsinsatser

Resursåtgång

Denna verksamhet har finansierats genom RUS arbetsgrupps tid. I verksamhetsplanen 2023 tidsattes denna till 13 arbetsdagar. Arbetsgruppen bedöms vid uppföljningen ha lagt ned något mindre tid på detta som följd av att kommunikatörstjänst varit vakant del av året.

Uppföljning av aktiviteter prioritet 1

Kommunikationsstrategiskt arbete: Fortsätta utveckla det kommunikationsstrategiska arbetet för RUS verksamheter. Fortsätta utveckla kommunikationssamarbete med LEKS, Miljösamverkan Sverige, objektsförvaltningen inom miljö och Agenda 2030 (där RUS är kommunikationsresurs) samt Naturvårdsverket. Vid behov bistå Miljönätverkets kommunikation och samarbetsyta. Vid behov revidera kommunikationsstrategin för RUS enligt årlig rutin. RUS arbetsgrupps tid i VP: 13 dagar.

Har delvis genomförts som planerat.

Arbetsgruppen hade ett arbetspass om kommunikation på tvådagarsmötet där flera uppslag på behov identifierades. Kommunikationsstrategin bedömdes fortfarande vara aktuell och inga förändringar har gjorts. Samarbete har inletts med LEKS kommunikatör.

Länsstyrelserna

www.lansstyrelsen.se